Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

4. oktoober 2024*

Eelotsusetaotlus – Põllumajandus – Mahepõllumajanduslik tootmine ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamine – Määrus (EL) 2018/848 – Mahepõllumajanduslikus tootmises teatavate toodete ja ainete kasutamine ning nende toodete ja ainete loetelud – Erand – Rakendusmäärus (EL) 2021/1165 – II lisa – Mõisted „tööstuslik tootmine“ ja „maata loomakasvatus“ – Tarbijate usaldus – Loomade heaolu – Keskkonna- ja kliimakaitse – Kriteeriumid

Kohtuasjas C-228/23,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) 12. aprilli 2023. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 12. aprillil 2023, menetluses

Association AFAÏA

versus

Institut national de l'origine et de la qualité (INAO),

menetluses osalesid:

Ministre de l'Agriculture et de l'Alimentation,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president A. Arabadjiev (ettekandja), kohtunikud T. von Danwitz, P. G. Xuereb, A. Kumin ja I. Ziemele,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: ametnik R. Șereș,

arvestades kirjalikku menetlust ja 21. veebruari 2024. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Association AFAÏA, esindajad: *avocats* B. Le Bret ja R. Rard ning ekspert A. Tricaud,

– Prantsuse valitsus, esindajad: G. Bain, J.-L. Carré, B. Fodda ja M. de Lisi,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

– Soome valitsus, esindaja: M. Pere,

– Euroopa Komisjon, esindajad: A. Dawes ja B. Hofstötter,

olles 25. aprilli 2024. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1. Käesolev eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada II lisa komisjoni 15. juuli 2021. aasta rakendusmääruses (EL) 2021/1165, millega lubatakse mahepõllumajanduslikus tootmises kasutada teatavaid tooteid ja aineid ning koostatakse nende loetelud (ELT 2021, L 253, lk 13; edaspidi „rakendusmäärus 2021/1165“), mis võeti vastu, et rakendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrust (EL) 2018/848, mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007 (ELT 2018, L 150, lk 1 ja parandus ELT 2019, L 305, lk 59) (edaspidi „määrus 2018/848“).

2. Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, mille pooled on ühendus AFAÏA (orgaanilise väetise tootjate ühiste huvide kaitseks loodud Prantsuse erialaliit) ja Institut national de l'origine et de la qualité (INAO) (Prantsuse avalik-õiguslik haldusasutus, edaspidi „INAO“) ning mis puudutab mõiste „tööstuslik tootmine“ määratlust INAO koostatud tõlgendamisjuhises nõukogu 28. juuni 2007. aasta määruse (EÜ) nr 834/2007[, mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise ja määruse (EMÜ) nr 2092/91 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2007, L 189, lk 1)] ja komisjoni 5. septembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 889/2008[, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 (mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses mahepõllumajandusliku tootmise, märgistamise ja kontrolliga (ELT 2008, L 250, lk 1)] rakendamiseks (edaspidi „tõlgendamisjuhis“).

Õiguslik raamistik

Keskkonnamõju hindamise direktiiv

3. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (ELT 2012, L 26, lk 1), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta direktiiviga 2014/52/EL (ELT 2014, L 124, lk 1) (edaspidi „keskkonnamõju hindamise direktiiv“), artikli 2 lõikes 1 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed tagamaks, et enne teostusloa andmist nõutakse keskkonda muu hulgas oma laadi, mahu või asukoha tõttu tõenäoliselt oluliselt mõjutavatelt projektidelt teostusluba ja hinnatakse nende keskkonnamõju. Sellised projektid on määratletud artiklis 4.“

4. Direktiivi artikli 4 lõikes 1 on ette nähtud:

„1. Kui artikli 2 lõikest 4 ei tulene teisiti, hinnatakse I lisas loetletud töid artikli 5–10 kohaselt.“

5. Direktiivi I lisa punktis 17 on sätestatud:

„17. Kanalad ja sigalad, kus on üle:

a) 85 000 nuumkanakoha või 60 000 munakanakoha;

b) 3000 nuumseakoha (üle 30 kg) või

c) 900 emisekoha.“

Määrus 2018/848

6. Määruse 2018/848 põhjendustes 1, 2, 4, 6, 15, 40, 43, 44, 63 ja 123 on märgitud:

„(1) Mahepõllumajanduslik tootmine on põllumajandusettevõtete majandamise ja toidu tootmise üldine süsteem, mis ühendab omavahel parimad keskkonna- ja kliimameetmete tavad, rikkaliku bioloogilise mitmekesisuse, loodusvarade säilitamise, loomade heaolu rangete standardite kohaldamise ning tootmisstandardid, mis on kooskõlas üha suurema hulga tarbijate nõudlusega toodete järele, mille tootmisel on kasutatud looduslikke aineid ja meetodeid. Seega on mahepõllumajanduslikul tootmisel kahetine ühiskondlik roll – ühelt poolt pakub see eriomast turgu, mis vastab tarbijate nõudlusele mahepõllumajanduslike toodete järele, ja teiselt poolt üldsusele kättesaadavaid hüvesid, toetades keskkonnakaitset, loomade heaolu ning maaelu arendamist.

(2) Rangete tervishoiu-, keskkonna- ja loomade heaolu standardite järgimine mahepõllumajanduslike toodete tootmisel on nende toodete hea kvaliteedi lahutamatu osa. Nagu rõhutatakse [Euroopa K]omisjoni 28. mai 2009. aasta teatises põllumajandustoodete kvaliteedipoliitika kohta, on mahepõllumajanduslik tootmine osa [Euroopa L]iidu põllumajandustoodete kvaliteedikavadest koos geograafiliste tähistega ja garanteeritud traditsiooniliste toodetega vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu [21. novembri 2012. aasta] määrusele (EL) nr 1151/2012[, põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta (ELT 2012, L 343, lk 1),] ning liidu äärepoolseimate piirkondade toodetega vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 228/2013[, millega kehtestatakse põllumajanduse erimeetmed liidu äärepoolseimate piirkondade jaoks ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu [13. märtsi 2013. aasta] määrus (EÜ) nr 247/2006 (ELT 2013, L 78, lk 23)]. Selles mõttes püüdleb mahepõllumajanduslik tootmine ühise põllumajanduspoliitikaga (ÜPP) samade eesmärkide poole, mis kuuluvad kõigi liidu põllumajandustoodete kvaliteedikavade juurde.

[…]

(4) Samuti on mahepõllumajanduslik tootmine süsteem, mis aitab kaasa keskkonnakaitsenõuete integreerimisele ÜPPsse ning edendab jätkusuutlikku põllumajanduslikku tootmist. […]

[…]

(6) Pidades silmas liidu mahepõllumajandusliku tootmise poliitika eesmärke, peaks selle poliitika rakendamiseks kehtestatava õigusraamistiku eesmärk olema tagada aus konkurents ja mahepõllumajanduslike toodete siseturu nõuetekohane toimimine, säilitada ja õigustada tarbijausaldust mahepõllumajanduslikuna märgistatud toodete suhtes ning luua tingimused, millest lähtudes edeneks poliitika kooskõlas tootmise ja turu arenguga.

[…]

(15) Uuringud on näidanud, et tarbijausaldus on mahepõllumajandusliku toidu turu jaoks ülitähtis. Pikas perspektiivis võivad ebausaldusväärsed normid vähendada üldsuse usaldust ja tuua kaasa turutõrke. Seetõttu peaks mahepõllumajandusliku tootmise kestlik areng liidus põhinema usaldusväärsetel ja liidu tasandil ühtlustatavatel tootmisnõuetel ning vastama ettevõtjate ja tarbijate ootustele mahepõllumajanduslike toodete kvaliteedi ning käesolevas määruses sätestatud põhimõtete ja nõuete järgimise suhtes.

[…]

(40) Kuna loomakasvatus hõlmab oma loomu poolest ka sellise põllumajandusmaa majandamist, millel kasutatakse taimekasvatuseks sõnnikut, peaks maata loomakasvatus olema keelatud, välja arvatud mesinduses. […]

[…]

(43) Loomatervise korraldus peaks peamiselt põhinema haiguste ennetamisel. Lisaks tuleks kohaldada puhastamise ja desinfitseerimise erimeetmeid. Keemiliselt sünteesitud allopaatiliste ravimite, sealhulgas antibiootikumide ennetav kasutamine ei tohiks olla mahepõllumajanduses lubatud. Kohest ravi vajava looma haiguse või vigastuse korral peaks selliste ravimite kasutamine olema lubatud ainult niivõrd, kuivõrd see on minimaalselt vajalik looma heaolu taastamiseks. […]

(44) Mahepõllumajanduslike loomade pidamistingimused ja kasvatustavad peaksid vastama loomade käitumuslikele vajadustele ning peaksid tagama heal tasemel loomade heaolu, mis teatavates aspektides peaks ületama liidus loomade heaolu suhtes kehtivaid üldkohaldatavaid loomakasvatusnorme. Enamikul juhtudel peaks loomadel olema pidev juurdepääs vabaõhualale, kus nad saavad liikuda. Igasugust kannatust, valu või pinget tuleks vältida või viia see looma kõikides eluetappides miinimumini. Lõastamine ja vigastamine, näiteks lammaste saba kärpimine, lindude noka lõikamine esimese kolme elupäeva jooksul ja nudistamine peaks olema võimalik üksnes pädevate asutuste loal ning üksnes teatavatel tingimustel.

[…]

(63) Mahepõllumajanduslikus tootmises teatavate toodete või ainete kasutamine [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri] määruse (EÜ) nr 1107/2009[, taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2009, L 309, lk 1)] kohaldamisalasse jäävates taimekaitsevahendites kasutatavate toimeainetena, väetiste, mullaomaduste parandajate, toitainete, eri allikatest pärit loomasööda mittemahepõllumajanduslike komponentide, söödalisandite, abiainete ning puhastus- ja desinfitseerimisvahenditena peaks olema minimaalne ning toimuma üksnes käesolevas määruses sätestatud eritingimuste kohaselt.

[…]

(123) […] [K]äesoleva määruse eesmär[gid] [on] eelkõige tagada aus konkurents ja mahepõllumajanduslike toodete siseturu nõuetekohane toimimine, samuti tarbijausaldus kõnealuste toodete ja Euroopa Liidu mahepõllumajandusliku tootmise logo vastu, […]“.

7. Määruse 2018/848 artikli 3 lõike 1 kohaselt on „mahepõllumajanduslik tootmine“ „selliste tootmismeetodite kasutamine, mis on kõigis tootmis-, ettevalmistus- ja turustusetappides kooskõlas käesoleva määrusega“.

8. Nimetatud määruse artikkel 4 nimetab mahepõllumajandusliku tootmise üldiste eesmärkide hulgas järgmisi eesmärke:

„a) toetada keskkonna- ja kliimakaitset;

b) säilitada pikaajaline mullaviljakus;

c) aidata kaasa rikkaliku bioloogilise mitmekesisuse saavutamisele;

d) aidata tuntavalt kaasa mittetoksilise keskkonna saavutamisele;

e) edendada loomade heaolu rangeid standardeid, eelkõige selleks, et täita loomade liigiomaseid käitumuslikke vajadusi;

[…]“.

9. Määruse artiklis 5 „Üldpõhimõtted“ on sätestatud:

„Mahepõllumajanduslik tootmine on säästlik majandamissüsteem, mille aluseks on järgmised üldpõhimõtted:

a) austatakse looduslikke süsteeme ja tsükleid ning säilitatakse ja parandatakse mulla, vee ja õhu seisundit, taime- ja loomatervist ning nendevahelist tasakaalu;

[…]

d) toodetakse erisugust kvaliteetset toitu ja muid põllumajandus- ja vesiviljelustooteid, mis vastavad tarbijate nõudlusele kaupade järele, mille valmistamisel on kasutatud protsesse, mis ei kahjusta keskkonda ega inimeste tervist, taime- ja loomatervist ning heaolu;

e) tagatakse mahepõllumajandusliku tootmise terviklus kõikides toidu ja sööda tootmis-, töötlus- ja turustusetappides;

[…]

g) piiratakse väliste sisendite kasutamist; kui väliste sisendite kasutamine on vajalik või kui punktis f osutatud asjakohased majandamistavad ja -meetodid puuduvad, kasutatakse ainult järgmisi väliseid sisendeid:
   i) mahepõllumajanduslikust tootmisest pärinevad sisendid; […]
   ii) looduslikud või looduslikul teel saadud ained;

[…]

[…]

j) tagatakse heal tasemel loomade heaolu, järgides nende liigiomaseid vajadusi.“

10. Määruse artiklis 6 on ette nähtud:

„Põllumajandusliku tegevuse ja vesiviljeluse puhul põhineb mahepõllumajanduslik tootmine eelkõige järgmistel konkreetsetel põhimõtetel:

a) säilitatakse ja parandatakse mullaelustikku ja looduslikku mullaviljakust, […], välditakse mulla orgaanilise aine vähenemist, pinnase tihenemist ja mullaerosiooni ning võideldakse selle vastu, taimi toidetakse peamiselt mulla ökosüsteemi kaudu;

b) võimalikult palju piiratakse taastumatute loodusvarade ja väliste sisendite kasutamist;

[…]

k) loomakasvatus on kohandatud kohapealsete oludega ja kasutab maad;

l) kasutatakse loomakasvatusmeetodeid, millega tugevdatakse loomade immuunsüsteemi ja organismi loomulikku vastupanuvõimet haigustele, sealhulgas võimaldades regulaarset liikumist ning juurdepääsu vabaõhualale ja karjamaale;

[…]“.

11. Määruse 2018/848 artikli 9 lõike 3 esimene lõik näeb ette:

„Artiklites 24 ja 25 ning II lisas osutatud eesmärke ja kasutust silmas pidades võib mahepõllumajanduslikus tootmises kasutada ainult nimetatud sätete kohaselt lubatud tooteid ja aineid, tingimusel et need on samuti lubatud kasutamiseks mittemahepõllumajanduslikus tootmises kooskõlas liidu õiguse asjaomaste sätetega ning, kui see on asjakohane, kooskõlas liidu õigusaktidel põhinevate riiklike sätetega.

12. Määruse artikli 12 lõikes 1 on sätestatud:

„Taimi kasvatavad või taimseid saadusi tootvad ettevõtjad järgivad eelkõige II lisa I osas sätestatud üksikasjalikke nõudeid.“

13. Määruse artiklis 24, mis käsitleb toodete ja ainete kasutamise lubamist mahepõllumajanduslikus tootmises, on sätestatud:

„1. Komisjon võib lubada mahepõllumajanduslikus tootmises järgmistel eesmärkidel kasutada teatavaid tooteid ja aineid ning lisab sellised lubatud tooted ja ained piiratud kasutusega toodete ja ainete loeteludesse:

[…]

b) väetiste, mullaomaduste parandajate ja toitainetena;

[…]“.

14. Sama määruse II lisa sisaldab I osa „Taimekasvatusnõuded“, milles on ette nähtud:

„[…]

1.9.2. Mulla viljakust ja bioloogilist aktiivsust säilitatakse ja suurendatakse

[…]

c) kõigil juhtudel mahepõllumajanduslikust tootmisest pärit eelistatavalt komposteeritud sõnniku või orgaanilise aine abil.

[…]

1.9.3. Kui taimede toitainevajadusi ei ole võimalik rahuldada punktides 1.9.1 ja 1.9.2 sätestatud meetmetega, võib üksnes vajalikul määral kasutada ainult neid väetisi ja mullaomaduste parandajaid, mis on artikli 24 kohaselt mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubatud […]“.

Rakendusmäärus 2021/1165

15. Rakendusmääruse 2021/1165 artiklis 2 on sätestatud:

„Määruse [2018/848] artikli 24 lõike 1 punkti b kohaldamisel võib mahepõllumajanduslikus tootmises väetistena, mullaomaduste parandajatena või toitainetena taimekasvatuses, […] kasutada üksnes käesoleva määruse II lisas loetletud tooteid ja aineid, tingimusel et need on kooskõlas liidu õiguse asjakohaste sätetega […]“.

16. Rakendusmääruse II lisas on ette nähtud:

„Käesolevas lisas loetletud väetisi, mullaomaduste parandajaid ja toitaineid võib mahepõllumajanduslikus tootmises kasutada, tingimusel et nad vastavad

– liidu ja liikmesriikide asjakohastele väetisetooteid käsitlevatele õigusnormidele, eelkõige [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta määrusele (EÜ) 2003/2003, väetiste kohta (ELT 2003, L 304, lk 1; ELT eriväljaanne 13/32, lk 467), ja [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta] määrusele (EL) 2019/1009, millega kehtestatakse ELi väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemise nõuded ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 1069/2009 ja (EÜ) nr 1107/2009 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2003/2003 (ELT 2019, L 170, lk 1), kui neid kohaldatakse, ning

– loomseid kõrvalsaadusi käsitlevatele liidu õigusnormidele, eriti [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrusele (EÜ) nr 1069/2009, milles sätestatakse muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste ja nendest saadud toodete tervise-eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1774/2002 (loomsete kõrvalsaaduste määrus) (ELT 2009, L 300, lk 1),] ja [komisjoni 25. veebruari 2011. aasta määrusele (EL) nr 142/2011, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1069/2009, milles sätestatakse muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste ja nendest saadud toodete tervise-eeskirjad, ja nõukogu direktiivi 97/78/EÜ

seoses teatavate selle direktiivi alusel piiril toimuvast veterinaarkontrollist vabastatud proovide ja näidistega (ELT 2011, L 52, lk 1)], eelkõige V ja XI lisale.

Määruse [2018/848] II lisa I osa punkti 1.9.6 kohaselt võib mikroorganisme sisaldavaid preparaate kasutada mulla üldseisundi parandamiseks või toitainete kättesaadavuse parandamiseks mullas või kultuurides.

Neid võib kasutada üksnes kooskõlas liidu ja siseriiklike õigusaktide kohaste spetsifikatsioonide ja kasutuspiirangutega. Mahepõllumajandusliku tootmise suhtes kohaldatavad rangemad kasutustingimused on täpsustatud tabelite parempoolsetes veergudes.

Nimetus **Liittooted või ainult järgmisi aineid sisaldavad tooted**	**Kirjeldus, konkreetsed tingimused ja piirangud**
Laudasõnnik	loomaväljaheidete ja taimse materjali (allapanu ja sööt) segust koosnev toode tööstuslikust tootmisest pärit toote kasutamine on keelatud
Kuivatatud laudasõnnik ja kuivatatud linnusõnnik	tööstuslikust tootmisest pärit toote kasutamine on keelatud
Kompostitud loomaväljaheited, k.a linnusõnnik ja laudasõnniku kompost	tööstuslikust tootmisest pärit toote kasutamine on keelatud
Virts	kasutada pärast kontrollitud kääritamist ja/või asjakohast lahjendamist tööstuslikust tootmisest pärit toote kasutamine on keelatud

[…]“.

Põhikohtuasja asjaolud ja eelotsuse küsimused

17. Eelotsusetaotlusest nähtub, et INAO muutis 2020. aasta jaanuaris oma tõlgendamisjuhendit. Sellega seoses tõlgendas ta määruse 889/2008 I lisas sätestatud ja nüüd rakendusmääruse 2021/1165 II lisas sisalduvat keeldu kasutada mahepõllumajanduslikul maal loomset päritolu väetisi ja mullaomaduste parandajaid, mis on pärit „tööstuslikust tootmisest“, selliselt, et see välistaks sõnniku, mis on pärit „ettevõtetest, kus loomi peetakse üleni rest- või võrkpõrandatega rajatistes ja mis ületavad direktiivi [2011/92] I lisas kindlaks määratud piirmäärad“, ning „ettevõtetest, kus loomi peetakse puuris ning mis ületavad“ samad piirmäärad.

18. Ühendus AFAÏA palus Conseil d’État’l (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus, tühistada 4. veebruari 2020. aasta otsuse, millega INAO jättis rahuldamata tema taotluse muuta tõlgendamisjuhendit osas, milles see määratleb selles juhendis kasutatud mõiste „tööstuslik tootmine“, ja teha INAO-le ettekirjutus eelnevast lähtuvalt muuta seda juhendit ühe kuu jooksul alates otsuse teatavakstegemisest ja võtta koos muudatuse tegemisega avalikustamismeetmed, millega tehakse teatavaks, et selle mõiste tõlgendus, mis nimetatud juhendis sisaldus, ei kehti enam.

19. INAO väidab, et ta tegi tõlgendamisjuhendis järeldused sellest, kuidas liidu seadusandja muutis terminoloogiat määruste nr 834/2007 ja nr 889/2008 prantsuskeelses versioonis, mis tunnistati kehtetuks määrusega 2018/848, millega seadusandja asendas mõiste „tööstuslik tootmine“ eelmistes määrustes nr 834/2007 ja nr 889/2008 kasutatud mõistega „maata loomakasvatus“. Tõlgendades „tööstusliku“ loomakasvatuse mõistet nii, et see viitab loomade pidamistingimustele

nii liikumisvabaduse ja õue pääsemise kui ka loomkoormuse aspektist, ning lähtudes selle mõiste tavatähendusest, s.o viitavana protsesside mehhaniseerimisele ja masstootmisele, soovisid Prantsuse ametiasutused välistada põllumajandusettevõtted, mille suurus ja loomakasvatustingimused ei ole kooskõlas määruse 2018/848 eesmärkidega, mille hulka kuuluvad ka loomade heaolu ja tarbijate usaldus mahepõllumajandusliku tootmisahela vastu.

20. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et määruse 2018/848 ning rakendusmääruse 2021/1165 asjasse puutuvatest sätetest tuleneb, et mahepõllumajanduslikus taimekasvatuses peab mulla väetamiseks kasutatav sõnnik pärinema põhimõtteliselt ise mahetootmisest, kuid kui see ei võimalda täita taimede toitainevajadusi ning üksnes vajalikus ulatuses, võib kasutada mahepõllumajanduses lubatud väetisi ja mullaomaduste parandajaid, nii nagu need on määratletud rakendusmääruse II lisas.

21. Nendest sätetest tuleneb ühtlasi, et mahepõllumajandusliku loomakasvatuse puhul on maata loomakasvatus keelatud; puuride, kastide ega ülestikku asetatud sulgude kasutamine ei ole lubatud ühegi loomaliigi kasvatamiseks; lautades peab veistel, lammastel ja sigadel olema lebamis- või puhkekoht, mille põrand ei ole võrkpõrand; kodulindudel peab vähemalt kolmandik põrandapinnast olema sile, mitte rest- või võrkpõrand; ning munakanadel peab piisavalt suurt osa põrandapinnast saama kasutada väljaheidete kogumiseks. Seega ei piisa neist teguritest üksi selle otsustamiseks, kas rakendusmääruse 2021/1165 II lisas kasutatud mõiste „tööstuslik tootmine“ tuleb samastada mõistega „maata loomakasvatus“, ning selle kindlakstegemiseks, kas vastasel korral kätkeb see mõiste lisaks teatavale loomade arvule tingimata selliste rajatiste kasutamist, mis koosnevad tervenisti rest- või võrktarinditest või puuridest.

22. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et rakendusmääruse 2021/1165 prantsuskeelses versioonis kasutatud mõistet „tööstuslik tootmine“ ei ole määratletud ei selles määruses, ei määruses 2018/848 ega varasemates määrustes, milles seda mõistet kasutati. Kuigi sama mõiste esineb enamikus selle rakendusmääruse eri keeleversioonides, on mõnes keeleversioonis kasutatud mõistet „maata loomakasvatus“, mida ei ole samuti kõnealuses määruses ega rakendusmääruses määratletud.

23. Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab lisaks, et märgukirjast, mille koostas eksperdirühm, mille komisjon 2021. aasta mais kokku kutsus, et piiritleda mõiste „tööstuslik tootmine“ ulatus, nähtub, et kui ei ole võimalik anda täpset määratlust, tuleb seda mõistet rakendada kaudsete tõendite kogumi alusel.

24. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib samuti, et mainitud erinevus rakendusmääruse 2021/1165 eri keeleversioonide vahel oli juba olemas rakendusmääruse 889/2008 keeleversioonide vahel ning et mõistet „tööstuslik tootmine“ on liikmesriigiti tõlgendatud erinevalt.

25. Niisuguses kontekstis otsustas Conseil d’État (kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [rakendusmääruse 2021/1165], millega rakendatakse määrust [2018/848], II lisa tuleb tõlgendada nii, et selles kasutatav tööstusliku tootmise mõiste on maata loomakasvatuse mõistega samaväärne?

2. Kui tööstusliku tootmise mõiste on maata loomakasvatuse mõistest eraldi mõiste, siis mis kriteeriumide põhjal tuleb otsustada, kas loomakasvatusettevõte tuleb [rakendusmääruse 2021/1165] II lisa tähenduses tööstuslikuks liigitada?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

26. Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas rakendusmääruse 2021/1165 II lisa kolmandat lõiku tuleb tõlgendada nii, et mis puudutab mikroorganisme sisaldavaid preparaate, mida võib kasutada mulla üldseisundi parandamiseks või toitainete kättesaadavuse parandamiseks mullas või kultuurides, on selles lisas olevas tabelis kasutatud väljend „tööstuslikust tootmisest pärit toote kasutamine on keelatud“ samaväärne keeluga kasutada üksnes „maata“ tootmisest saadud tooteid.

27. Kõigepealt tuleb märkida, et see rakendusmäärus võeti vastu määruse 2018/848 alusel, mille artiklis 12 on ette nähtud, et taimi kasvatavad või taimseid saadusi tootvad ettevõtjad järgivad eelkõige selle määruse II lisa I osas sätestatud üksikasjalikke nõudeid.

28. Osundatud I osa punktis 1.9.1 on mulla majandamise ja väetamise kohta ette nähtud, et mahepõllumajanduslikus taimekasvatuses kasutatakse maaharimis- ja maaviljelusviise, mis säilitavad või suurendavad orgaanilist ainet mullas, parandavad mulla stabiilsust ja mulla bioloogilist mitmekesisust ning tõkestavad pinnase tihenemist ja mullaerosiooni. Vastavalt I osa punkti 1.9.2 alapunktile c säilitatakse ja suurendatakse mulla viljakust ja bioloogilist aktiivsust põhimõtteliselt mahepõllumajanduslikust tootmisest pärit eelistatavalt komposteeritud sõnniku või orgaanilise aine abil.

29. Samas, nagu nähtub viidatud I osa punktist 1.9.3, siis kui taimede toitainevajadusi ei ole võimalik rahuldada punktides 1.9.1 ja 1.9.2 sätestatud meetmetega, võib üksnes vajalikul määral kasutada ainult neid väetisi ja mullaomaduste parandajaid, mis on määruse 2018/848 artikli 24 kohaselt mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubatud.

30. Selle määruse artikli 24 lõike 1 punkti b kohaselt võib komisjon lubada mahepõllumajanduslikus tootmises kasutada teatavaid tooteid ja aineid ning seejärel lisab sellised lubatud tooted ja ained piiratud kasutusega toodete ja ainete loeteludesse väetiste, mullaomaduste parandajate ja toitainetena.

31. Neid väetisi, mullaomaduste parandajaid ja toitaineid käsitleb rakendusmääruse 2021/1165 II lisa, mille teises lõigus on sätestatud, et määruse 2018/848 II lisa I osa punkti 1.9.6 kohaselt võib mikroorganisme sisaldavaid preparaate kasutada mulla üldseisundi parandamiseks või toitainete kättesaadavuse parandamiseks mullas või kultuurides.

32. Selle lisa kolmanda lõigu kohaselt võib neid tooteid kasutada üksnes kooskõlas vastavate riigisiseste ja liidu õigusaktide kohaste spetsifikatsioonide ja kasutuspiirangutega. Mahepõllumajandusliku tootmise suhtes kohaldatavad rangemad kasutustingimused on täpsustatud selles lõigus sisalduva tabeli parempoolsetes veergudes.

33. Selles tabelis on täpsustatud, et „tööstuslikust tootmisest pärit toote kasutamine“ on keelatud mahepõllumajanduslikus tootmises järgmiste toodete puhul: laudasõnnik; kuivatatud laudasõnnik ja kuivatatud linnusõnnik, kompostitud loomaväljaheited, k.a linnusõnnik ja laudasõnniku kompost; ning virts.

34. Seega tuleneb määruse 2018/848 ja rakendusmääruse 2021/1165 osundatud sätete koostoimest, et mahepõllumajanduslikus tootmises taimi kasvatavad või taimseid saadusi tootvad ettevõtjad võivad erandina ja üksnes vajalikus ulatuses kasutada teatavaid komisjoni poolt lubatud mittemahepõllumajanduslikus tootmises saadud tooteid ja aineid, sealhulgas eelmises punktis nimetatud tooteid ja aineid, tingimusel et need ei ole pärit „tööstuslikust tootmisest“.

35. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused on seletatavad eelkõige asjaoluga, et nii väljend „tööstuslik tootmine“ (pr k *élevage industriel*) kui ka väljend „maata loomakasvatus“ (pr k *élevage hors sol*) on mõlemad olemas määruste 2018/848 ja rakendusmääruse 2021/1165 erinevates keeleversioonides ning neid on varasemates määrustes kasutatud alternatiivselt või järgemööda.

36. Tuleb märkida, et rakendusmääruse 2021/1165 prantsuskeelses versioonis on selle II lisas kasutatud ühte ja sama väljendit, nimelt „provenance d’élevages industriels interdite“. Enamik teisi keeleversioone, näiteks saksa-, eesti-, kreeka-, inglis-, itaalia- või rumeeniakeelsed versioonid kasutavad samuti üht ja sama väljendit (vastavalt „Erzeugnis darf nicht aus industrieller Tierhaltung stammen“, „tööstuslikust tootmisest pärit toote kasutamine on keelatud“, „η προέλευση από εντατικοποιημένη εκτροφή απαγορεύεται“, „factory farming origin forbidden“, „proibiti se proveniente da allevamenti industriali“ ja „provenienţa din ferme industriale este interzisă“), mille tähendus vastab prantsuskeelses versioonis kasutatud väljendile, või väljendeid, mis on lähedased väljendile „intensiivtootmine“ või „suuremahuline tootmine“ bulgaaria-, hispaania- ja tšehhikeelses versioonis (vastavalt „забранен е произходът от интензивни животновъдни стопанства“, „prohibida la procedencia de ganaderías intensivas“ ja „Nesmí pocházet z velkochovu“).

37. Selle lisa kolmes keeleversioonis, nimelt taani-, hollandi- ja portugalikeelses versioonis on siiski kasutatud erinevaid mõisteid, st „maata loomakasvatus“ või „maata“ (vastavalt „ikke fra jordløst husdyrbrug“, „Het product mag niet afkomstig zijn van niet-grondgebonden veehouderij“ ja „Proibidos os produtos provenientes das explorações pecuárias „sem terra““).

38. Selle kohta olgu märgitud, et kuna kõiki liidu aktide keeleversioone peab põhimõtteliselt käsitama kaalult samaväärsetena, tuleb juhul, kui neis keeleversioonides on erinevusi, lähtuda asjaomase sätte tõlgendamisel selle õigusakti üldisest ülesehitusest ja eesmärkidest, mille osa säte on (15. juuni 2023. aasta kohtuotsus Saint-Louis Sucre (tootjaorganisatsiooni tunnustamine), C-183/22, EU:C:2023:486, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).

39. Lisaks tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt nii liidu õiguse ühetaolise kohaldamise nõudest kui ka võrdsuse põhimõttega seonduvatest nõuetest, et sellise liidu õigusnormi sõnastust, mis ei sisalda ühtegi sõnaselget viidet liikmesriikide õigusele õigusnormi tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramiseks, tuleb tavaliselt kogu liidus tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt ning sellise tõlgenduse andmisel tuleb arvesse võtta sätte konteksti ja asjaomase õigusakti eesmärki (18. jaanuari 1984. aasta kohtuotsus Ekro, 327/82, EU:C:1984:11, punkt 11, ning 30. märtsi 2023. aasta kohtuotsus Hauptpersonalrat der Lehrerinnen und Lehrer, C-34/21, EU:C:2023:270, punkt 40).

40. Nimelt võib oluliselt erinev lähenemisviis tekitada liikmesriikide vahel selliseid erinevusi, mis võivad takistada siseturu toimimist (vt selle kohta 18. novembri 2021. aasta kohtuotsus Visma Enterprise, C-306/20, EU:C:2021:935, punkt 38).

41. Käesoleval juhul nähtubki aga Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et võttes arvesse enne rakendusmääruse 2021/1165 asjakohaseid sätteid kohaldamisele kuulunud sätete samuti lahknevaid versioone, samastavad mõned liikmesriigid mõiste „tööstuslik tootmine“ mõistega „maata loomakasvatus“, samas kui teised liikmesriigid eristavad neid kahte mõistet ja määratlevad mõiste „tööstuslik tootmine“ viitega tehnilistele nõuetele ja loomade arvu künnistele, mis varieeruvad, või ka toitumisalastele nõuetele. Sellised erinevused võivad aga tekitada konkurentsimoonutusi ning kahjustada liidu mahepõllumajandusliku tootmise ja keskkonnapoliitika eesmärkide saavutamist.

42. Vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 38 osundatud kohtupraktikale tuleb analüüsida, kas mõisted „tööstuslik tootmine“ ja „maata loomakasvatus“ kannavad üht ja sama tähendust, arvestades nende sisu tavakeeles.

43. Sellega seoses tuleb märkida, et ei rakendusmääruse 2021/1165 ega üheski muus liidu õigusaktis ei ole määratletud mõisteid „tööstuslik tootmine“ või „maata loomakasvatus“.

44. Tavakeelse tähenduse kohaselt viitab termin „tööstuslik“ või „intensiivne“ suuremahulisele loomakasvatusele, mille eesmärk on optimeerida selle tegevuse tulusust, eelkõige suurendades loomkoormust põllumajandusettevõttes või muutes need loomad ümbritsevast keskkonnast rohkem või vähem sõltumatuks, sulgedes need loomad piiratud alale. Kariloomad on sinna tavaliselt paigutatud nii, et nad on allutatud kunstlikult loodud ja kontrollitavatele tingimustele, ning kasutades meetodeid, mille eesmärk on maksimeerida tootmist võimalikult lühikese aja jooksul.

45. Nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 38, nõuab tööstuslik loomakasvatus üldiselt suuri investeeringuid, rikastatud toiduainete kasutamist ning ennetavat antibiootikumide kasutamist. Seda iseloomustab suur tootlikkus ja see võib põhjustada märkimisväärset keskkonnareostust. Lisaks ei kuulu loomade heaolu eriline kaitse üldiselt selle prioriteetide hulka.

46. Mõiste „maata“ loomakasvatus kohta tuleb märkida, et määruse 2018/848 II lisa II osa punktis 1.1. on märgitud, et „maata loomakasvatus“, mille puhul põllumajandustootja, kes kavatseb hakata tegelema mahepõllumajandusliku loomakasvatusega, ei majanda põllumajandusmaad ega ole sõlminud mõne põllumajandustootjaga kirjalikku koostöökokkulepet mahepõllumajanduslike või üleminekuaja tootmisüksuste kasutamiseks loomakasvatuse eesmärgil, on keelatud. Lisaks on määruse nr 889/2008 artiklis 16 täpsustatud, et maata loomakasvatus, mille viljelemisel loomakasvataja ei majanda põllumajandusmaad ega ole sõlminud kirjalikku koostöökokkulepet teise ettevõtjaga vastavalt artikli 3 lõikele 3, on keelatud.

47. Tavakeelse tähenduse kohaselt vastab „maata loomakasvatus“ „tööstuslikule“ või „intensiivsele“ tootmisele, kus loomade toiduga varustamine ei pärine kas peamiselt või täielikult põllumajandusettevõttest, kus kasvatus toimub.

48. Seega, kuigi mõisted „tööstuslik tootmine“ ja „maata loomakasvatus“ viitavad mõlemad tootmisprotsesside mehhaniseerimisele ja sellele, et tegemist on masstootmisega, tuleb tõdeda, et vastupidi sellele, mida väidab ühendus AFAÏA, ei ole nende tähendus sama. Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 44-47, on mõiste „tööstuslik tootmine“ palju laiem kui mõiste „maata loomakasvatus“, mistõttu tuleb neid mõisteid käsitada erinevatena.

49. Veel tuleb käsitleda rakendusmääruse 2021/1165 II lisa üldist ülesehitust ja selle õigusakti eesmärki, mille osa see säte on.

50. Mis puudutab selle lisa üldist ülesehitust, siis nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 27–34, tuleneb määruse 2018/848 artikli 12 lõikest 1, artikli 24 lõikest 1 ja II lisa I osa punktist 1.9 nende koostoimes, et mahepõllumajanduslikus tootmises taimi kasvatavad või taimseid saadusi tootvad ettevõtjad võivad erandina selles lisas ette nähtud eeskirjadest, üksnes vajalikus ulatuses, kasutada teatavaid põllumajanduslikke tooteid ja aineid, mis ei pärine mahepõllumajandusest ja millele komisjon on loa andnud.

51. Sellega seoses tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb erandeid kehtestavaid sätteid tõlgendada kitsalt (vt selle kohta 7. veebruari 2023. aasta kohtuotsus Confédération paysanne jt (*in vitro* juhuslik mutagenees), C-688/21, EU:C:2023:75, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).

52. Nii on see rakendusmääruse 2021/1165 II lisas ette nähtud erandliku loa puhul, mis tähendab, et piiranguid, mis selles lisas sellele erandile on seatud, nimelt eelkõige keeldu kasutada „tööstuslikest tootmisest pärit tooteid“, tuleb, vastupidi, tõlgendada laialt.

53. Tõlgendus, mida pooldab ühendus AFAÏA ja mille kohaselt „tööstusliku tootmise“ mõiste vastab üksnes mõistele „maata loomakasvatus“, viib selleni, et mahepõllumajanduses on väetistena kasutamiseks lubatud sõnnik, mis pärineb kõikidest „tööstuslikest“ loomakasvatusettevõtetest, välja arvatud „maata“ loomakasvatus. Selline tõlgendus tähendab seega nimetatud erandi kohaldamisala laia tõlgendamist ja on seega vastuolus käesoleva kohtuotsuse punktis 51 nimetatud põhimõttega.

54. Ühing AFAÏA väidab veel, et mahepõllumajanduslik loomakasvatus on lahutamatult seotud maakasutusega, millest tuleks *a contrario* järeldada, et põhikohtuasjas kõne all olev keeld puudutab üksnes tooteid, mis on pärit „maata“ loomakasvatusest.

55. On küll tõsi, et vastavalt mahepõllumajandust iseloomustavale terviklikule lähenemisviisile, mida on nimetatud eelkõige määruse 2018/848 põhjenduses 40 ja nagu nähtub selle määruse artikli 5 punktides a ja d esitatud nõuetest, peab loomakasvatus olema maaga seotud. See tähendab siiski üksnes seda, et „maata“ loomakasvatus ei ole kooskõlas mahepõllumajanduse põhimõtetega ning on seega selle raames lihtsalt keelatud.

56. Lisaks nähtub selle määruse artikli 6 punktist l, et mahepõllumajanduslik tootmine põhineb ka selliste loomakasvatusmeetodite kasutamisel, millega tugevdatakse loomade immuunsüsteemi ja organismi loomulikku vastupanuvõimet haigustele, sealhulgas võimaldades regulaarset liikumist ning juurdepääsu vabaõhualale ja karjamaale. Peale selle keelatakse selle määrusega geneetiliselt muundatud organismid söödas ja piiratakse oluliselt taimekaitsevahendite kasutamist.

57. Seega ei saa väita, et mahepõllumajandust iseloomustab üksnes teatav maade majandamise viis ja seega, et põhikohtuasjas kõne all oleva keelu põhjus on eranditult seotud maakasutusega.

58. Seda tüüpi põllumajandustootmine on laiemalt seotud heade tootmismeetoditega, nagu on sisuliselt märgitud määruse 2018/848 põhjenduses 2, ja eelkõige loomapidamistingimustega, mis puudutavad nii vabadust liikuda ja õue pääseda kui ka loomkoormust.

59. Rõhutades mahepõllumajanduse raamistikus korduvalt enda tahet tagada loomade heaolu kõrge tase, on liidu seadusandja tahtnud toonitada, et sellele põllumajandusliku tootmise viisile on omane loomade heaoluga seoses rangemate normide järgimine kõikides selle tootmise kohtades ja etappides, kus on seda heaolu võimalik veelgi suurendada (vt selle kohta 26. veebruari 2019. aasta kohtuotsus Œuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs, C-497/17, EU:C:2019:137, punkt 38).

60. Neid nõudeid arvestades ei saa lubada, et „tööstuslikust" või „intensiivsest" tootmisest pärit sõnnik on lubatud mahepõllumajandusest pärineva sõnnikuna.

61. Seda järeldust kinnitavad määruse 2018/848 eesmärgid.

62. Nimelt tuleb märkida, et mahepõllumajanduslik tootmine on vastavalt määruse 2018/848 põhjenduses 1 märgitule põllumajandusettevõtete majandamise ja toidu tootmise üldine süsteem, mis ühendab omavahel parimad keskkonna- ja kliimameetmete tavad, rikkaliku bioloogilise mitmekesisuse, loodusvarade säilitamise, rangete loomade heaolu standardite kohaldamise ning tootmisstandardid, mis on kooskõlas üha suurema hulga tarbijate nõudlusega toodete järele, mille tootmisel on kasutatud looduslikke aineid ja meetodeid.

63. Nagu on ette nähtud määruse 2018/848 artiklis 4, on selle tootmisviisi eesmärk laiemas plaanis toetada keskkonna- ja kliimakaitset, aidata kaasa rikkaliku bioloogilise mitmekesisuse saavutamisele ning säilitada pikaajaline mullaviljakus. Selle eesmärk on aidata tuntavalt kaasa mittetoksilise keskkonna saavutamisele ja edendada loomade heaolu rangeid standardeid, eelkõige selleks, et täita loomade liigiomaseid käitumuslikke vajadusi. Samuti püütakse sellega soodustada lühikesi turustusahelaid ja kohalikku tootmist liidu eri piirkondades ning toetada haruldaste ja kohalike väljasuremisohus olevate tõugude säilitamist.

64. Lisaks on tähtis tagada tarbijatele kindlus, et ELi mahetoote logo kandvad tooted on tõepoolest toodetud nii, et järgitud on kõige rangemaid norme, mis on seotud muu hulgas keskkonnakaitse ja loomade heaoluga (vt selle kohta 28. veebruari 2019. aasta kohtuotsus Œuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs, C-497/17, EU:C:2019:137, punkt 51).

65. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 52 ja 54 sisuliselt märkis, tuleb asuda seisukohale, et tarbijate õiguspärased ootused on tagatud, kui mahepõllumajanduses kasutatav sõnnik pärineb mahepõllumajanduslikest allikatest või – kui see ei ole piisav ja ainult sel juhul – kui kasutatakse mittemahepõllumajanduslikku sõnnikut, kuid see ei pärine tööstuslikust tootmisest.

66. Seega oleks erand, mis võimaldab laialdaselt kasutada tööstuslikust tootmisest või intensiivkasvatusest pärit tooteid, ilmselgelt vastuolus nende eesmärkidega ning vastuolus ühtsuse nõuete ning mahepõllumajanduse aluseks olevate eetika- ja keskkonnapõhimõtetega.

67. Tuleb lisada, et see tõlgendus on kooskõlas ka määruse 2018/848 II lisa I osa punktiga 1.9.3 taotletava eesmärgiga, milleks on anda mahepõllumajanduslikele põllumajandustootjatele alternatiiv mahepõllumajanduslikule loomasõnnikule, kui selline sõnnik ei ole kättesaadav, üksnes vajalikus ulatuses ja piirates samal ajal soovimatute jääkide esinemist selles sõnnikus.

68. Seega tuleb asuda seisukohale, et rakendusmääruse 2021/1165 II lisas esinev mõiste „tööstuslik tootmine“ ei vasta mõistele „maata loomakasvatus“ ning et selles lisas ette nähtud keeld hõlmab kõiki „tööstuslikke tootmisi“ kogumis, mitte üksnes „maata“ loomakasvatusi.

69. Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et rakendusmääruse 2021/1165 II lisa kolmandat lõiku tuleb tõlgendada nii, et mis puudutab mikroorganisme sisaldavaid preparaate, mida võib kasutada mulla üldseisundi parandamiseks või toitainete kättesaadavuse parandamiseks mullas või kultuurides, ei ole selles lisas olevas tabelis kasutatud väljend „tööstuslikust tootmisest pärit toote kasutamine on keelatud“ samaväärne keeluga kasutada üksnes „maata“ loomakasvatusest saadud tooteid, kusjuures tuleb täpsustada, et vastavalt sellele sättele on väetised, mullaparandusained ja toitained, mille kasutamine mahepõllumajanduses on nimetatud lisa kohaselt keelatud, tööstuslikust tootmisest saadud väetised, mitte ainult need, mis on saadud maata loomakasvatusest.

Teine küsimus

70. Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas rakendusmääruse 2021/1165 II lisa kolmandat lõiku tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt keeld kasutada mahepõllumajanduslikul maal „tööstuslikust tootmisest“ pärinevaid loomseid väetisi ja mullaomaduste parandajaid kehtib sõnniku suhtes, mis on pärit „ettevõtetest, kus loomi peetakse üleni rest- või võrkpõrandatega rajatistes ja mis ületavad direktiivi 2011/92/EL I lisas kindlaks määratud piirmäärad“, ning „ettevõtetest, kus loomi peetakse puuris ning mis ületavad“ samad piirmäärad.

71. Kõigepealt tuleb märkida, et kuigi mõistet „tööstuslik tootmine“ tuleb selle keelu kohaldamisala määratlemiseks vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 39 viidatud kohtupraktikale tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt, ei ole liidu õiguse praeguses seisus kriteeriumid, mida tuleb arvesse võtta selle kindlakstegemisel, kas loomakasvatus tuleb kvalifitseerida „tööstuslikuks“ rakendusmääruse 2021/1165 II lisa tähenduses, siiski hõlmatud üldiste ühtlustamismeetmetega.

72. Samas tuleneb esimesele küsimusele antud vastusest, et mõistet „tööstuslik tootmine“ tuleb tõlgendada nii, et intensiivtootmise meetoid kasutavast suuremahulisest tootmisest pärit loomasõnnik on mahepõllumajandusliku loomasõnniku alternatiivina välistatud.

73. Selleks, et teha kindlaks, kas selline tootmine on olemas, tuleb asjaomaste kriteeriumide analüüsimisel anda koondhinnang, kusjuures täpsustatakse, et üldjuhul on tegemist tõendite kogumiga, millest võib ilmneda, et selline tootmine on olemas.

74. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 64, 66 ja 80 märkis, võib sellega seoses arvesse võtta selliseid kriteeriume nagu loomakasvatussüsteem, nende liikuvus, loomkoormus, maa kättesaadavus loomakasvatuses, tootlikkus ja keskkonnamõju.

75. Sama kehtib loomasööda tüübi, profülaktikasüsteemide ning kasvu või tootmise stimuleerimiseks mõeldud ainete või hormoonide või muude samalaadsete ainete üldise kasutamise kohta eelkõige paljunemise kontrollimiseks. Antibiootikumide ja geneetiliselt muundatud organisme sisaldava sööda ennetav kasutamine, mis on määrusega 2018/848 keelatud, võivad samuti olla kriteeriumid tootmise kvalifitseerimiseks „tööstuslikuks“.

76. Sellega seoses tuleb tõdeda, et tööstuslikule tootmisele on omane nii loomakasvatuseks mõeldud rest- või võrkpõrandatega rajatistes, puurides, latrites ja kastides kasvatamine kui ka selliste süsteemide kasutamine, mis takistavad loomadel end 360 kraadi ulatuses liigutada, või ka maata loomakasvatuse süsteemid.

77. Mis puudutab konkreetselt loomakasvatuse keskkonnamõju, siis tuleb märkida, et keskkonnamõju hindamise direktiivi artikli 4 kohaselt tuleb hinnata keskkonnamõju selle direktiivi I lisas loetletud projektide puhul, mille hulgas on teatavad intensiivkasvatuseks mõeldud „kanalad ja sigalad“.

78. Sellega seoses ja nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 69 märkis, tuleb asuda seisukohale, et keskkonnamõju hindamise direktiivi nendes sätetes ette nähtud miinimumkriteeriume, mis peavad küll silmas keskkonnamõju hindamise menetlusi, võib kasutada kõnealuse kasvatuse tööstusliku laadi kindlakstegemisel.

79. Samas, kuna need kriteeriumid viitavad nendele kvantitatiivsetele kaalutlustele, ei ole need piisavad, et kvalifitseerida põllumajandusettevõte „tööstuslikuks tootmiseks“, mistõttu tuleb selleks arvesse võtta ka selliseid kvalitatiivseid kriteeriume nagu need, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktides 74–76.

80. Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et rakendusmääruse 2021/1165 II lisa kolmandat lõiku tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt keeld kasutada mahepõllumajanduslikul maal „tööstuslikust tootmisest“ pärinevaid loomseid väetisi ja mullaomaduste parandajaid kehtib ka sõnniku suhtes, mis on pärit ettevõtetest, kus loomi peetakse üleni rest- või võrkpõrandatega rajatistes ja mis ületavad direktiivi 2011/92/EL I lisas kindlaks määratud piirmäärad, ning ettevõtetest, kus loomi peetakse puuris ning mis ületavad samad piirmäärad. Selleks kvalifitseerimiseks tuleb siiski tugineda kaudsete tõendite kogumile, mis puudutab vähemalt loomade heaolu säilitamist, bioloogilise mitmekesisuse austamist ning keskkonna- ja kliimakaitset.

Kohtukulud

81. Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. II lisa komisjoni 15. juuli 2021. aasta rakendusmääruses (EL) 2021/1165, millega lubatakse mahepõllumajanduslikus tootmises kasutada teatavaid tooteid ja aineid ning koostatakse nende loetelud, mis võeti vastu, et rakendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määruse (EL) 2018/848, mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007,

tuleb tõlgendada nii, et

mis puudutab mikroorganisme sisaldavaid preparaate, mida võib kasutada mulla üldseisundi parandamiseks või toitainete kättesaadavuse parandamiseks mullas või kultuurides, ei ole selles lisas olevas tabelis kasutatud väljend „tööstuslikust tootmisest pärit toote kasutamine on keelatud“ samaväärne keeluga kasutada üksnes „maata“ loomakasvatusest saadud tooteid, kusjuures tuleb täpsustada, et vastavalt sellele sättele on väetised, mullaparandusained ja toitained, mille kasutamine mahepõllumajanduses on nimetatud lisa kohaselt keelatud, tööstuslikust tootmisest saadud väetised, mitte ainult need, mis on saadud maata loomakasvatusest.

2. Rakendusmääruse 2021/1165 II lisa kolmandat lõiku

tuleb tõlgendada nii, et

sellega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt keeld kasutada mahepõllumajanduslikul maal „tööstuslikust tootmisest“ pärinevaid loomseid väetisi ja mullaomaduste parandajaid kehtib ka sõnniku suhtes, mis on pärit ettevõtetest, kus loomi peetakse üleni rest- või võrkpõrandatega rajatistes ja mis ületavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/92/EL I lisas kindlaks määratud piirmäärad, ning ettevõtetest, kus loomi peetakse puuris ning mis ületavad samad piirmäärad. Selleks kvalifitseerimiseks tuleb siiski tugineda kaudsete tõendite kogumile, mis puudutab vähemalt loomade heaolu säilitamist, bioloogilise mitmekesisuse austamist ning keskkonna- ja kliimakaitset.

Allkirjad